

СТАНКА ПЕНЧЕВА

Людмила Григорова

Тя отдавна е завоювала свое място в тъй наречената женска поезия. Най-вярна автохарактеристика са стихотворенията ѝ: „Родената на прага“ (от сбирката „Земя на огньовете“) и „Балада“ (от „Есенно сияние“). Поетесата сякаш се е преродила и в образа на пясъчната лилия — крехкото цвете, което, забило корените си в пясъка, се бори със стихията на бурите, на вятъра, с безпощадното време и устоява, — дори цъфти, макар и с бледи, горчиви цветове. „Лудият кестен“ пък е поетическа реализация на житейската ѝ философия.

Благославям всяко цъфтене!
Като другите — в законно време.
Или дръзко. Страстно. Накрая.

Лирическата героиня на Станка Пенчева е нежна и силна, мечтателна и волева — борческа натура. Такава е и поезията ѝ — на категоричните пристрастия. Поетесата утвърждава смисъла на човешкото съществуване като способност някому да бъдеш нужен — за нея това е щастието. Тази мисъл е намерила художествена реализация в едноименното „пейзажно“ стихотворение, в изображението на самотната водна капка, която би засияла „в камъка като зорницата“, ако поне веднъж при нея кацне птица.

„Пълнолетие“ направи впечатление с дръзновението и жизнелюбието на младата авторка. С тази книга се появи един бодър глас в нашата поезия — гласът на двадесетгодишните стопани на цеховете и заводите, на разораните угари и граничните застави, на ония, които израстваха със самочувствието на нови хора. В „Автобиография“ тя го е казала ясно и просто:

Аз имам своя работа любима
и гордостта, че също съм полезна:
когато подир време си замина,
след мене няма всичко да изчезне.

В „Пълнолетие“ преобладават творбите, в които блика радост от градивния, съзидателния труд, от оня труд, който оставя завещание на потомците. Тук има щедрост, готовност за себераздаване, без да се очаква отплата. И онова, което прави впечатление от пръв поглед: ранното гражданско, а в известен смисъл и творческо съзряване на поетесата. (Особено ако направим съпоставка с днешната „млада“ поетична смяна, която издава първите си книги на по 32—33, че и повече години и при това носи следите на една закъсняла инфантилност.) Тя ще запази и по-късно преклонението си пред великото дело на човешкия ум, на човешките ръце, пред могъщите творчески възможности на човешката личност. Затова и в по-сетнешните ѝ книги има стихотворения — апотеоз на труда, на надпреварата с мига. Ето и техните заглавия:

„Кога е сладък хлябът“, „Труд“, цикъл „Моят труд“, „Работници“, „Мислещият Херкулес“, „Недоволният“, „Как се прави стихотворение“ и др. За мотото на цялото ѝ творчество може да послужи следното четиристишие от втората ѝ книга:

Нека мине животът ми в слънце!
От живота едно искам аз:
там, където съм хвърлила зрънце,
да израсне подире ми клас.

Опиянението от строителната политика на новата власт определя емоционално-образното съдържание на стихотворенията с бригадирска или изобщо с трудова тематика от книгата „Пълнолетие“. Тук има искреност и трогателен младежки патос, но стиховете организация, структурата на строфата са все още еднообразни (макар и да се срещат щастливи изключения). И независимо че в повечето случаи е намерена обединяващата поанта, в отделни стихотворения, като „Родина“ например, финалът не следва по необходимост, заключителният куплет може да бъде поставен произволно след която и да е строфа. Изобщо целият цикъл „Родина“ изобилствува с дежурни шампи, възторгът не въздейства естетически върху съзнанието на читателя, не увлича. Други са творбите с интимна тематика. Те заразяват с топлота и нежност, оставаме с впечатлението, че дълбоко са изстрадани. („Войнишки гроб“ от цикъла „Майка“.) Тези стихотворения въздействуват главно поради това, че не са тясно лични, а авторката е съумяла да придаде на собствените си преживявания общочовешки смисъл.

По-нататъшното развитие на Станка Пенчева сочи стремеж към една по-голяма живописност на изразните средства, към засилване на лиризма в нейната поезия. Стихосбирката „Опъната струна“ е показателна в две отношения. От една страна, тук има по-голямо тематично разнообразие, стихотворната техника е овладяна значително по-добре и което е по-важно, в нея вече се показват първите кълнове на едно многостранно и диалектично осмисляне на природните и обществените явления съгласно естетическия идеал. Първата стихосбирка сякаш е написана от дете, което гледа света, възторжено разтворило очи за неговите чудеса. Затова тя носи и естествената ограниченост на оня, който възприема само видимата страна на нещата, без да се мъчи да вникне по-дълбоко в тях, без да се стареа да обясни сложната им и противоречива същност. В това отношение втората книга е повратен момент в творческата биография на поетесата. Тя слага уверено и смело първите щрихи върху сегашния ѝ портрет. В „Опъната струна“ се появяват и образите символи (на ябълковото дърво, на корените, впили се като железни зъби в земята), които ще станат постоянни спътници на лириката ѝ. Символът на яките корени присъства и в началното стихотворение на новата ѝ книга:

Каквото и да ме удари —
със селска упоритост
ще вдигам след градушката ластарите
и пак ще сея, дето е убито...

(«Плебейка» —
от стихосбирката «Пясъчна лилия»)

По своето звучене ранната лирика на Станка Пенчева е химнически светла. Макар че още в нея се долавят и първите нотки на горест, на разочарование. Животът на нейната лирическа героиня не е само един пъстроцветен килим, мястото на детето, което възприема „тайнствата“ на битието с грейнали очи, е заето от зрялата, мъдра жена.

...На дните мъдростта сурово натежа,
пречупи радостта ми доверчива —

изповядва тя. Самотата често каца и на нейното рамо, тя търси сила не толкова в другаря, колкото в самата себе си; понякога е опърлена от обичта-жарава и ако по-преди мечтаеше да принадлежи другиму, сега вече пише, че е хубаво да си ниция и да чакаш да заобичаш.

Това е поезия с широк диапазон от мисли, чувства и преживявания, които разкриват богатия духовен живот на авторката, нейната гражданска ангажираност. Тя се тревожи за съдбата на човечеството, вълнува се от проблемите на войната и мира, от бъдещето на своя народ — от огромните мащаби на социалистическото строителство; радва се на споделената любов, на ласките, на първите майчини трепети, на пролетната вакханалия на природата и скърби за падналиа на чужда земя брат, за бездънните очи на майките, които чакат у дома убитите до края на живота си; страда за изгубеното доверие, гневи се за проявената подлост, за дребнавия страх, за евтината еснафска пресметливост. Вярата, че голямото, човешкото може да бъде опазено от ръждата на жалката злобница, влива живителни сокове в жилите ѝ.

Като всеки роден поет Станка Пенчева има остро и наблюдателно око. Тя има усет за дишането на земята, за багреното ѝ великолепие — възторгва се от зелената ѝ пищност на пролет, от златото на лятото и есента, от искрящата белота на зимата, разбира сложния и многозначен език на ветровете и бурите, разговаря със слънцето и планинските водопади.

В поезията ѝ има няколко обикнати образа — на ябълковата градина (дала заглавието на отделна книга), на птицата, на небето и водата, на огъня, които говорят красноречиво за нейната земност, за едно непосредствено възприемане на околната среда, за особената ѝ чувствителност към природната красота. Тя често се връща към света на детството — тези преживявания са ѝ най-мили, а може би са и най-силни. И макар да има немалко произведения, които пулсират с ритъма на заводските корпуси, все пак преобладават онези, в които се вълнува пролетната угар, мирише на ябълков цвят, чува се птича песен и жужене на пчели край медоносната детелина. На нейния творчески натюрмел сякаш не приляга скованият градски пейзаж; любимите ѝ цветове са синият — на небето и водата, зеленият — на букналата трева и разлистените храсти и огненият — на пламъка. Психологическото детайлиране на образа, работата върху художествената форма не водят до стесняване на кръгозора, до притпяване на гражданския порив, макар че авторката често се обръща към вътрешния свят на творца (и на човека въобще), макар че нравствените, любовно-семеините проблеми, проблемите на човешкото съществуване — актуални и вечни, намират широк прием в произведенията ѝ. Нейната поезия постепенно се превръща в поезия на размисъла. (В сбирката „Кладенец на птиците“ за пръв път се появява стихотворение, озаглавено „Размисъл“.)

Лирическата героиня на Станка Пенчева издържа на всички изпитания. Идеята за физическата и преди всичко за нравствената издръжливост на човека е сюжет на стихотворенията: „Кълнове“, „Горнило“ (стихосбирката „Вселена“), където моралната устойчивост се сравнява с якостта на закалената стомана.

Във „Вселена“ за пръв път се промъква и страх от всемогъщата, разрушителна сила на времето. Този страх се прокрадва едва тук и това не може да не ни учуди, защото в предишните си книги тя все бърза, все е в надпревара с него и гледа на неотмения му ход дружелюбно. Усеща могъщите тръпки на младостта, чувства сили в себе си да надвие неговия неумолим летеж. Във „Вселена“ и любовното чувство не е ведро, то носи повече огорчения, отколкото радости. От тези стихотворения читателят остава с впечатлението, че са реминисценции от отдавна минали преживявания — просто свежестта на възприятия е притъпена. Съзнателно наблягам върху този момент, за-

щото в последните си работи (имам пред вид главно стихотворенията от „Пясъчна лилия“) Станка Пенчева отново се връща към първоначалната си концепция за времето — за неговата съзидателна сила, за това, че то може да бъде победено („Магия“), може да бъде преодоляно в спомена („Улица „Незабравка“, „Водопадът“), в творчеството, в естественото, биологически осъществявано безсмъртие чрез продължението на рода („Вечерна молитва“). Времето е като вълна, която всичко ѝ взема, но понеже тази вълна се връща, тя пак е най-богатата, защото я дарява с нови пътища, с нови страни, с деца — такъв е кръговратът на живота. Тя притежава земната сила и винаги държи гръбнака си изправен. (Мотив, който поетесата постоянно обогатява — смислово и естетически.) Сходни настроения са изразени и в творбите „Като земята“ (сбирката „Есенно сияние“) и „Рожден ден“ („Пясъчна лилия“).

Във „Вселена“ има стихотворение, наречено „Огнепоклонница“, където огънят, оранжевият цвят са издигнати в символи на такъв живот, за какъвто жадува — живот-горене, живот-всеотдайност и саможертва. Но има и произведения като „Тревожност“, „Стъпки върху глина“, „Болка“, където нещата са показани сякаш в напречен разрез. В тази книга светът на героите е по-дълбок и по-разнообразен. Тук ще намерите и човешкото страдание, и страха да не победи лошата човешка половина („Двойник“), и ужас от една нова военна лудост, която може да върне децата ни в епохата на пещерните жилища — оттам и страстното желание да спести на малката си дъщеря грозната гледка от бомбените ями, от почернелите скелети на разрушените сгради, от обгорелите стволоче на дърветата.

*

В почти всичките си книги, излезли досега, Станка Пенчева включва стихотворения, посветени на жената, на нейната съдба, на участието ѝ в обществения живот, на особеностите на женската психика: някои от тях са обособени в цикли („Майка“, „Родената на прага“, „Селски жени“). Може смело да се каже, че това е поезия на разкрепостената жена, осъзнала своята сила и задачи при новите социалистически условия — тя трябва да бъде „и хляб насъщен върху трапезата, и радващ окоето пролетен цвят, и царски жезъл“. Поетесата вижда обаянието на жената в нейната физическа красота и нежност, в предаността ѝ, в нейната отзивчивост. Тя оприличава старите жени на старите ябълки, които в своята всеотдайност не са оставили нищо за себе си освен своята доброта. Със „Старите ябълки“ от сбирката „Пясъчна лилия“ по идеен замисъл се родее и стихотворението „Незайните“ от същата книга. В него авторката извиква във въображението си образи на жени от миналото, които с приведени кръстове прекопават земята „от изток до запад“. Това видение се сменя с друго — в резултат на социално-техническата революция тези жени, с обезобразени от непосилния труд тела, сега измъкват носете си от пръстта и напускат тихо и незабелязано нивите като „отлетели птици“...

Героините на Станка Пенчева са труженички, чиито ръце не се боят „от нищо, което мъжът би сторил“; те са ония храбри българки, които са давали на стопаните си меч и щит, шили са знамена, грабвали са пушките и са воювали рамо до рамо с тях. И докато „Балада за Плачи-дол“ (стихосбирка „Моята власт“) е трогателен разказ за орисията на селянката от миналото, която трябвало да изпраща мъжа си на гурбет по изровения от пороните път, то „Ръцете“, „Майчици“, „Старите революционерки“, „Правнучката“ са творби и за съдбата на съвременната жена — за жената-строител, общественик, майка и любима; това са стихотворения, в които се „разискват“ вечните и ежедневни проблеми

на човешкия живот. А в триптиха „Есенно“ човешкото раждане, съзряване и неизбежен заник са представени чрез символа на годишните времена.

Лирическата героиня на Станка Пенчева желае да бъде и самостоятелна, но и да се обвърже с един мъж, да пребъде в едно дете, да се прероди във водопад или дори в ручейче, което да се влее в голяма и пълноводна река. Тя е и дръзка и плаха, и смъртна и вечна, свободна и същевременно прикована от веригите на любовта си към единствения, жадуваща „звънтяща страст и кротка нежност“. Човек на полярните чувства, на контрастните настроения — от плахия, почти неосъзнат трепет до властната и могъща стихия на изпепеляващата страст. Противоречивата природа на женската душа е предмет на художествено пресъздаване и в стихотворението „Хороскоп“. „Хороскоп“ е построено върху обикнат композиционен похват — диалектическата триада: теза, антитеза, синтез. Този прием е използван и в много други творби: „Родената на прага“, „Спокойствие“, „Началото на остаряването“, „Религия“, „Кръговрат“, „Вечерна молитва“. Този структурен принцип най-добре подхожда на идейно-емоционалното съдържание на поетическото мислене на Станка Пенчева.

И още нещо. Обикновено в началния стих поетесата излага лаконично основната идея на творбата, след което ни заливат като порой детайлите-аргументи; те трябва да я защитят по художествен път. И докато първите ѝ работи условно могат да се нарекат стихотворения-рондо, сега много често тя ги оставя „отворени“; не натрапва изводите си, а се доверява на читателя и му предоставя възможността сам да си ги направи. Разбира се, това заключение не трябва да се абсолютизира, защото стихотворения като „Спокойствие“, „Родената на прага“, „Религии“ са писани по-късно, но и при тях кръгът се затваря, крайът повтаря началото, макар и като вариант.

*

Като всеки поет Станка Пенчева одухотворява природата и я превръща в символ на човешки състояния, но често прави и тъкмо обратното — оприличава човека — неговата външност или поведение на разцъфнало цвете, на разлистено дърво, на растение или птица. Тя е творец, който може да обнови делничното, да осмисли поетически и най-непоетичния, естетически неутралния факт и да му придаде блясък.

Приемствеността между последните ѝ стихосбирки: „Есенно сияние“, „Моята власт“, „Пясъчна лилия“ е особено очебийна — като идеи, като настроения, като поетическа образност. Дори по чисто формален признак: стиховете в тях не са обединени в цикли — по тематика са много разнообразни, но не оставят у читателя тягостно чувство за разнородност, защото са подчинени на единна авторова концепция.

Мъжеството, честността, смелостта на гражданската позиция са онези принципи на човешко поведение, които сюжетно и идейно свързват стихотворения като „Плебейка“, „Майката на света“, „Дидактично“, „Девиз“, „Мъжество“, „Против светостта“, „Полюси“ от сборката „Пясъчна лилия“, а също така и „Лисичка“, „Толкова мълнии над мене падаха...“, „Съвети към себе си“, „Играта“ от стихосбирката „Моята власт“. Тези стихотворения могат да бъдат наречени „Стихове за човешката гордост“ — в поезията на Станка Пенчева най-уважаваното, най-почтителното, най-човешкото качество е гордостта.

*

Цикълът „Съдният ден“ от стихосбирката „Земя на огньовете“ се открива с „Голямата песен“ — творба, която би могла да бъде озаглавена и „Моята

песен“, защото в нея поетесата и лирическата героиня явно съвпадат. Тук има и чувство за отговорност, и чувство за вина, че е дала твърде малко на своя народ, на своята родина, на своето време. Времето, народът и собствената ѝ съвест са нейните справедливи и безпощадни съдници. В тази поезия е изразена и идеята за приемствеността между поколенията, за безсмъртието — човек се прелива в своите потомци, в света на онова, което е сътворил. Там бие неговият пулс дори тогава, когато като индивид той вече не съществува.

В циклите: „Съдният ден“, „Моят град“, „По теб, родино“, „Родина“, „Стихове за тебе“, в стихотворенията „Завръщане“ и „Орис“ личи самочувствието на днешния и утрешния стопанин на България. В тях поетесата дава израз на своето родолюбие, утвърждава борческото начало в живота, утвърждава един свят, пречистен в пламъка на съзидателния труд.

Искам да се спра по-специално на стихотворението „Орис“ от последната книга. От една страна, то е типичен пример за вяръност към традицията — тук има едно почти възрожденско сливане със съдбата на родината. От друга страна обаче, началните стихове изненадват читателя, възпитан в духа на тази традиция. Защото, докато класиците, пък и немалко съвременни поети изразяват привързаността си към родната земя, условно казано, с формулата: „аз съм твой“ (тяхното благоговение пред България стига едва ли не до страхопочитание), то в началното петстишие тази „формула“ е заменена с „ти си моя“ — факт, който говори за по-голяма близост между родината и лирическия герой и отразява нов етап в отношението му към нея.

*

В поезията си Станка Пенчева не проследява с фактографска добросъвестност подробностите от трудовото ежедневие, но то присъства осезаемо в душевността на лирическия герой и все пак, доколкото тези подробности ги има в творчеството ѝ, те представляват само елемент, детайл — „законспирирани“ са дълбоко в текста и ни подсещат за нещо друго — за душевна нагласа, за психологическо състояние, за някои особености на характера, на битието на един човек. А и физическият, и нравственият му портрет носят белезите на професията му. Сами ще се убедите:

Веждите му — намръщени.
Мустаците — в лед.
Сигурно цял ден се беше карал,
тикал с рамо коли,
палил в шепи цигарата —
почернял от студа, бодлив...

(«Завръщане» — от стихосб.
«Ябълковата градина»)

Неколкократно се появява образът на малките детски обувки, които стърчат от топлия джоб на ватенката; те са смисловият и емоционален център на стихотворението.

*

Всички потомци на Полихимния имат стихове, посветени на поетическото творчество, на тежката и отговорна мисия на поета, на специфичните особености на неговия труд — едновременно „прост и царствено великолепен“. Самочувствието от съдбата ѝ на певец и тръбач на своя народ изправя гордо главата ѝ, независимо че ризата ѝ на гърба е суха. Когато се прибира у дома —

„като след поражение“, когато я пронизва камата на унижението, когато сълзи в очите ѝ светят, тя сяда на простия стол, дръпва листа и става чудото...

...и се възкачвам на царски престол,
и поемам властно, уверено
перото си, като меч.
Светят рани — сякаш звезди —
върху мене
и жарки са думите — като картеч.
Слава на победените!

(Стих. «Моята власт» от едноименната книга)

Възгласът „Слава на победените!“ в съзнанието на читателя съвсем естествено се трансформира в „Слава на победителите!“ — защото този е смисълът, който се налага от контекста. Поетесата не търси леки пътища и лека слава, а трайните истини, трудните победи; творчеството ѝ дава сили, само когато твори тя се чувства свободна и независима, един истински властелин. В „Съвети към себе си“, в „Играта“ от стихосбирката „Моята власт“ Станка Пенчева защитава своята преданост към изкуството — иска да пише така, че да овъглява белия лист, а самата тя да изгаря в очистителните му пещи.

В цикъла „Поезия“ (от книгата „Есенно сияние“) авторката поставя други, по-различни проблеми: за необходимостта от непрестанна работа (поезията е една малка нива, която трябва постоянно да се разорава, за да дава обилни плодове), за потребността тя да бъде изцяло проста, за да въздейства по-лесно върху съзнанието на хората, да е по-близо до тях. А и творецът трябва да се грее на хорското огнище и от него да черпи сили и вдъхновение — нали и той не е скален орел!

*

В нейната поезия любовната тема заема централно и особено място. Интересно е да се проследи развитието ѝ. В „Пълнолетие“ любовта е някак еднолинейна, без мъчителни зигзаги, и настроението е едно: светло, ведро; в по-сетнешните ѝ книги има и топлота, и радост от споделеното чувство, но то понякога се помрачава от сянката на съмнението; тук вече има и мъдро примирение с неизбежните размивания, долавят се дори и нотки на отчаяние, на безверие в искреността и трайността на това най-човешко и в същото време най-капризно изживяване, което ревниво трябва да се пази от посегателствата на времето.

Лирическата героиня на Станка Пенчева изживява любовта докрай — радва се като дете на радостите ѝ, по мъжки приема горчивините ѝ. И което е по-важно. Не се предава без бой — не отстъпва любимия на друга жена даром.

Истинската любов е в състояние да направи невъзможното, да преодолее всички бариери, нейната чудотворна сила може да накара и времето да преминава „с блясък и свистене“, без да ни докосва. Такъв е заключителният акорд на „Магия“. Художественото внушение е постигнато чрез едно непълно отрицателно сравнение, което придава на стихотворението народностен колорит. То се състои от две части: в първата звучат носталгични мотиви — поетесата е премного „реалист“, тук дори се долавя и чувство за обреченост — годините безпощадно унищожават всичко: и женската красота, и сребърния смях:

...мрат летата босоноги и къпинови,
мрат във тихо равнодушие превърнати
страсти, и омрази, и обиди...

Втората част е антитезата — нейният бодър, жизнеутвърждаващ и оптимистичен характер се засилва от контраста между двете части.

„Танц с ножове“ и „Колумбийски танц със свещи“ най-добре изразяват „харамийския“ дух на авторката. На нея поетически ѝ импонират „бесовските“ стихии, езическите обреди, вярвания и култове, намерили такава висока художествена изява в народната балада. В първото произведение стихът е насечен и чрез звукоподражателни ефекти е постигната действителната ритмика на хайдушкия „танц с ножове“. Пейзажът е привлечен и като фон, и същевременно активно участва в изграждането на поетическите образи. Птиците, които го „населяват“ — стреснатите гарвани, вълците, дето „вият в усойни долове“, напълно хармонират на мъжете, които „хващат с ръка жарави,

в бели буки
нож забиват —
до дръжка.

„Чай от мащерка“, „Водопадът“, „Посоки“, „Вечерна молитва“ (от последната книга „Пясъчна лилия“) са сходни по сюжет и по звучене. Но наред с по-дълбокото навлизане в душевността на съвременника, наред с по-доброто владение на стиховата организация (на отделни места може дори да се говори за виртуозност) те показват и еднообразие на преживяванията, повтаряне на мотивите и похватите. В други пък има спадане на жизнения тонус, естетизация на стари сантиментални наеви („Книга с надпис“), долавят се и признаците на умора („Към вас“).

*

Разказвателността, описателността са големи изкушения за всеки поет. Стихът на Станка Пенчева е стегнат, лаконичен, афоризмът е любимата ѝ изказна форма. Заедно с това — силна лирическа струя, мисловна извисеност на поетическите образи и стабилни, последователно защищавани партийни позиции в изкуството. Онова, което я прави особено близка на нашата съвременна действителност, е несъмнено нейната гражданска ангажираност и обществена отзивчивост на поезията ѝ.

Станка Пенчева не изненадва с главозамайващи скокове, развитието ѝ показва трайно и постепенно извисяване. Тя притежава качества, без които е немислимо творчеството въобще. Освен че има способността да се вживява в чуждата съдба и да я направи своя, тя може да превърне и строго личното преживяване в обществено значим факт.

Поезията на Станка Пенчева е химн на човешкия труд; тя е апотеоз на живота. При нея интелектуалното и емоционалното взаимно се допълват. Тя е непосредна в изживяванията си, спонтанна в реакциите си, а в същност всяка дума, всеки стих са добре промислени. Нещо повече. Изстрадани са. Нейната земност е особено осезаема в творбите, написани в духа на народната песен („Танц с ножове“), и в стихотворенията, посветени на жената, на нейните отговорности и задачи днес. В тях Станка Пенчева не само че е дълбоко проникнала в душевността на жената въобще („Майката на света“), но се е причастила със съдбата на българката, с нейните психологически особености, исторически обособили се в националното ни развитие. Връзката ѝ с народността — като бит и като психология, с фолклора — „заемане“ на мотиви, образи, стило-езикови обрати, ритмо-интонационни особености — не трябва да се тълкува опростено. Тя е опосредствувана от възгледите на съвременния човек, налице е философско преосмисляне на народните корени. А и „влия-

нието“ на народната песен е от особен характер — творчески асимилирано, подчинено на собствената ѝ поетика.

Едно от най-големите достойнства на тази лирика са нейната избистреност и яснота — резултат на творческа самодисциплина и самоконтрол. А очевидно имало е реална опасност от увлечения по самоцелна бляскавост, защото Станка Пенчева е импулсивна натура. Позърството, маниерността са ѝ органично чужди — в поезията ѝ, макар и интелектуално извисена, няма философски спекулации, евтино остроумничене, флирт със случайно хрумналата дума. Нейното творчество е възторжена възхвала на мъжеството и човешката гордост, на човешкото дръзновение, на способността да се устоява на трудностите.